

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobkyně: **Odborová organizace pracovníků správ památkových objektů při Národním památkovém ústavu**, se sídlem Bouzov 8, Bouzov, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2010, č. j. 9 Ca 381/2009 - 20,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) podala včas kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2010, č. j. 9 Ca 381/2009 - 20, kterým bylo rozhodnuto, že se zamítá žádost žalobkyně o přiznání osvobození od soudních poplatků (bod I. výroku) a návrh žalobkyně o ustanovení zástupce z řad advokátů se zamítá (bod II. výroku).

Ze soudního spisu vyplývá, že se žalobkyně žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhá přezkoumání a zrušení rozhodnutí předsedy České advokátní komory ze dne 29. 9. 2009, č. j. e - 21/09, o určení advokáta podle § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

Žalobkyně v žalobě požádala o přiznání osvobození od soudních poplatků z důvodů svých nepříznivých majetkových poměrů a navrhla, aby jí byl k ochraně jejích práv v řízení před soudem ustanoven zástupce z řad advokátů.

Tuto žádost městský soud zamítl především s odkazem na právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2008, č. j. 4 As 18/2008 - 32, a v usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 1. 11. 2007, č. j. 62 Ca 40/2007 - 41, uveřejněné pod č. 1482/2008 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Městský soud v Praze uvedl, že je mu z jeho úřední činnosti známo, že podle článku I. bodu 1.2. stanov žalobkyně je úlohou žalobkyně ochrana, obhajoba a prosazování práv a oprávněných zájmů členů v oblasti pracovněprávní, mzdové, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, oblasti sociální a zaměstnanosti, a dále ochrana před diskriminací v pracovně právních vztazích a obhajoba práva svobodného sdružování ve smyslu Listiny základních práv a svobod. Tuto aktivitu může žalobkyně realizovat mj. i účastí v řízeních, v nichž jsou projednávány a řešeny spory tohoto typu. Městský soud uvedl, že jestliže žalobkyně hodlá být coby sdružení (nehledě na konkrétní cíl sdružení) aktivně činným, pak je objektivně ospravedlnitelné po něm požadovat, aby si materiální prostředky pro prosazování svého cíle, a to alespoň v základní a pro samotnou činnost nezbytné míře, zajistila sama. Tuto odpovědnost za tvorbu základních prostředků pro činnost nelze a priori přenášet na stát; žádost o osvobození od soudních poplatků nemůže být tedy důvodná výlučně proto, že žalobkyně jako speciálně zaměřené sdružení vyvíjející činnost k dosažení svého cíle nemá pro takovou činnost žádné materiální prostředky. Rezignuje-li žalobkyně na jejich zajištění alespoň v základní a pro samotnou činnost v nezbytné míře, pak zřejmě vychází z předpokladu, že to bude výlučně stát, který za všech okolností ponese veškeré náklady žalobce. Takový předpoklad však nemůže být legitimní; k takové legitimitě neposkytuje oporu ani § 36 odst. 3 s. ř. s. Potvrzení takového předpokladu, který se z pohledu jiných osob dovolávajících se soudní ochrany jeví být nerovným a pro žalobkyni nepřiměřeně komfortním, by mohlo být toliko výsledkem mechanické aplikace pravidla o nedostatku finančních prostředků coby podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků. Městský soud má za to, že je důvod ponechat na žalobkyni, aby si základní materiální zajištění pro základní výdaje, jež lze při dosahování jím přepokládaného cíle předpokládat, opatřila primárně sama. Absolutní nedostatek finančních prostředků žalobkyně tedy nemůže být v tomto konkrétním případě sám o sobě důvodem pro přiznání osvobození od soudních poplatků. Zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků tu však nelze vnímat jako ztěžování dosahování či uplatňování uvedeného cíle prostřednictvím ztěžování přístupu k soudu. Zákonný požadavek na zaplacení soudního poplatku nemůže být proto považován za porušení práva na přístup k soudu či práva na spravedlivý proces. Pokud žalobkyně hodlá svá práva vymáhat soudní cestou, a to v takovém rozsahu jak žalobkyně činí (více než 40 sporů jen u městského soudu na úseku správního soudnictví), je třeba po ní spravedlivě požadovat, aby soudní řízení vedla s vědomím existence nákladů řízení. Nemajetnost ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. lze pojímat jako „okamžitou“, nikoli „plánovanou, předpokládanou, výchozí“. Městský soud proto návrh žalobkyně na osvobození od soudního poplatku zamítl, a tím nemohly být ani splněny předpoklady pro ustanovení zástupce soudem podle § 35 odst. 8 s. ř. s.

Stěžovatelka podala dne 13. 1. 2010 kasační stížnost proti usnesení městského soudu ze dne 11. 1. 2010, č. j. 9 Ca 381/2009 - 20, a současně vnesla námitku podjatosti senátu 9 Ca. V reakci na výzvu Městského soudu v Praze k doplnění námítky podjatosti stěžovatelka současně podala dne 23. 3. 2010 doplnění kasační stížnosti. Kasační stížnost stěžovatelka opřela, jak lze dovodit z obsahu podání, o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s.

ř. s., tedy o tvrzenou nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Stěžovatelka uvádí, že postup soudu svědčí o její „šikaně“, neboť opakovaně vyjadřovala svůj nesouhlas s postupem jednotlivých senátů městského soudu, které popřely svou předchozí mnohaletou rozhodovací praxi, kdy rozhodovaly o stejné otázce za stejných skutkových tvrzení žalobkyně a ze stejných důkazů, a najednou vydávaly zamítavá rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků a účelově dezinpretovaly majetkové poměry žalobkyně způsobem svědčícím o elementární neznalosti účetnictví žalobkyně a „ekonomického fungování“ občanských sdružení ve vazbě na specifické postavení odborových organizací. Stěžovatelka má za to, že městský soud měl v této její souzené vyčkat rozhodnutí rozšířeného senátu. Dále uvádí, že soud porušil princip předvídatelnosti, když popřel svoji předchozí rozhodovací praxi, kdy od podání první žádosti v roce 2004 stěžovatelce osvobození od soudních poplatků přiznával, a to na základě stejných okolností. Skutečným důvodem zamítavého rozhodnutí soudu je podle názoru stěžovatelky skutečnost, že se stěžovatelka domáhá postupem podle zákona č. 82/1998 Sb. náhrady újmy za nezákonná rozhodnutí Městského soudu v Praze a za nesprávný úřední postup (průtahy v řízení) tohoto soudu v mnoha řízeních a že opakovaně vyjadřovala svou nespokojenost nad prací a odbornou a morální úrovní soudců tohoto soudu. Stěžovatelka dále uvedla, že má za to, že rozhodnutím městského soudu o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků byla zcela vědomě poškozena. Z obsahu podání lze dovodit, že stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení Městského soudu v Praze zrušil.

Nejvyšší správní soud, vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.), posoudil kasační stížnost takto:

Otázka osvobození od soudního poplatku v případě žalob právnických osob - občanských sdružení byla posouzena rozšířeným senátem, který rozhodl usnesením ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74. I když se ve věci projednávané rozšířeným senátem jednalo o poněkud jiný typ občanského sdružení (Ateliér pro životní prostředí, o. s.), rozšířený senát ve svém rozhodnutí mj. uvedl: *Argument, že dotační mechanismy používané k financování takových právnických osob zpravidla neumožňují, aby z prostředků takto poskytovaných byly hrazeny soudní či správní poplatky, rovněž není relevantní. Je zásadně věcí dotyčné právnické osoby, z jakých prostředků financuje svoji činnost; používá-li k tomu dlouhodobě pouze takových dotačních mechanismů, které neumožňují financování určité podmnožiny jejích aktivit (placení soudních poplatků), je nutno opět považovat za snahu o zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s., spoléhá-li na to, že takové náklady bude krýt tím, že od nich bude v soudním řízení osvobozena.*

Rozšířený senát tedy dal za pravdu právním závěrům napadeného usnesení městského soudu, a to především v závěru o snaze o zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s., žádala-li stěžovatelka osvobození od soudních poplatků. Rozšířený senát rovněž akceptoval právní závěr, že je věcí právnické osoby (stěžovatelky), z jakých prostředků financuje svoji činnost. V projednávané věci se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s tím, že cestou je zvýšení členských příspěvků členů stěžovatelky. Námitky stěžovatelky v kasační stížnosti proti tomuto postupu je třeba hodnotit jako spekulaci.

K námitce, že ve věci rozhodoval vyloučený senát Městského soudu v Praze, Nejvyšší správní soud uvádí, že o této námitce bylo rozhodnuto Nejvyšším správním soudem usnesením ze dne 15. 4. 2010, č. j. Nao 19/2010 - 35, jež nabylo právní moci dnem 12. 5. 2010. Podle tohoto rozhodnutí soudci Městského soudu v Praze JUDr. Naděžda Řeháková, Mgr. Martin Kříž a JUDr. Ivanka Havlíková nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 9 Ca 381/2009.

Námitka, že soud porušil princip předvídatelnosti, když popřel svoji předchozí rozhodovací praxi, kdy od podání první žádosti v roce 2004 o osvobození od soudních poplatků stěžovatelce osvobození od soudních poplatků přiznával, a to na základě stejných okolností, je nedůvodná. V řízeních před městským soudem byla z obdobných důvodů jako v této souzené věci zamítnuta žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků a podaným kasačním stížnostem Nejvyšší správní soud ve více případech nevyhověl. Zamítnutím žádosti žalobkyně nemohlo dojít k porušení principu legitimního očekávání, neboť žalobkyně nemohla legitimně očekávat, že soud jejímu návrhu vyhoví.

Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů posoudil kasační stížnost jako nedůvodnou a podle § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch a žalované nevznikly náklady převyšující její běžnou úřední činnost.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejdou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. října 2010

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda

senátu